

Elena Cârstocea

Monica H. Columban

Dorina Kudor

Lenuța Sfîrlea

10 MINUTE DE ORTOGRAFIE

CAIET PENTRU CLASELE V-VI

ART

Grup Editorial

CUVÂNT-ÎNAINTE	5
1. LEXIC. FONETICĂ	7
1.1. LEXIC	7
1.2. FONETICĂ	9
2. SUBSTANTIVUL	13
2.1. SCRIEREA CU MAJUSCULĂ/MINUSCULĂ	13
2.2. GEN, NUMĂR	16
3. ARTICOLUL	19
4. ADJECTIVUL	23
5. PRONUMELE	27
6. NUMERALUL	31
7. VERBUL	35
8. ADVERBUL	41
9. PREPOZIȚIA	45
10. CONJUNCȚIA	49
11. STRUCTURI OMOFONE (1)	53
12. SEMNELE DE PUNCTUAȚIE	57
12.1. PUNCTUL. SEMNUL ÎNTREBĂRII ȘI SEMNUL EXCLAMĂRII	57
12.2. DOUĂ PUNCTE. LINIA DE DIALOG. GHILIMELELE	60
12.3. VIRGULA	63
12.4. CRATIMA – SEMN DE ORTOGRAFIE ȘI DE PUNCTUAȚIE	66
13. STRUCTURI OMOFONE (2)	69
TESTE DE EVALUARE	73

1. LEXIC. FONETICĂ

1.1. LEXIC

I. Citește cu atenție fiecare afirmație și încercuiește litera A, dacă o consideri adevărată, sau litera F dacă o consideri falsă:

1. A F Înainte de *p* și *b* se scrie *m*, nu *n* (ex.: *împărat*, *a îmbrăca*).
2. A F Prefixele *con-*, *in-* se scriu *com-*, *im-* înaintea consoanelor *p* și *b*.
3. A F În derivatele cu prefixul *des-*, consoana *s* devine *z* înaintea unor cuvinte care încep cu vocală sau cu una dintre consoanele *b*, *d*, *g*, *v*, *m*, *n*, *l*, *r* (*dezamăgi*, *dezbatе*, *dezdoi*, *dezghețа*, *dezvăluі*, *dezmembrа*, *deznoda*, *dezlănuі*, *dezrădăcina*).
4. A F Când cuvântul începe cu aceeași consoană cu care se termină prefixul, se păstrează ambele consoane (*a înnegri*, *a înnopta*, *a înnoda*, *interregional*).
5. A F Sunt scrise corect toate cuvintele din seria: *a conviețui*, *a conbate*, *a constrânge*, *confrate*.

II. În buletinul meteorologic de mai jos s-au strecurat cinci greșeli. Taie-le cu o linie roșie și scrie deasupra forma corectă.

În următoarele 24 de ore vremea va fi în general instabilă. Cerul va fi variabil, cu unele înorări și ploi slabe la începutul zilei în regiunile estice și sud-estice, extinzându-se treptat în toate regiunile țării. Turistii aflați pe litoral nu vor putea înnota în a doua parte a zilei, când intensificările vântului vor face ca marea să fie extrem de agitată.

La munte, furtuna și vântul puternic ar putea desrădăcina copacii. În București, cerul va fi variabil, iar vântul va sufla slab și moderat. Temperatura maximă se va situa în jurul valorii de 28 de grade, iar cea minimă va fi de 20–22 de grade.

III. Completează enunțurile cu forma corectă a cuvintelor din paranteze:

1. Iarna ne gros. (*îmbrăcăm/înbrăcăm*)
2. Furtuna s-a în zorii zilei de duminică. (*deslănțuit/dezlănțuit*)
3. O idee greșită poate fi prin argumente solide. (*conbătută/combătută*)
4. Afară s-a (*înnoptat/înoptat*)
5. Utilajele au acționat toată noaptea pentru drumurilor. (*dezăpezirea/dezăpezirea*)

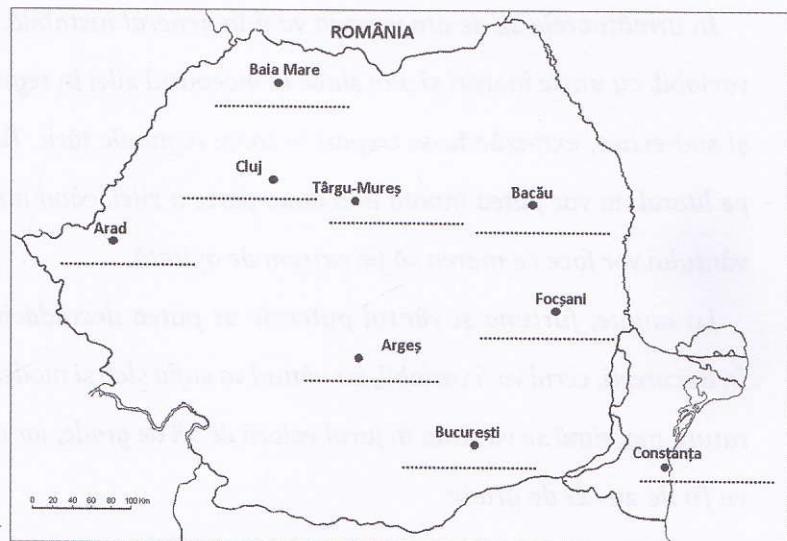

IV. Folosind culori diferite, completează spațiile libere cu literele care lipsesc din fiecare cuvânt (*m/n; des/dez; n/nn*).

1. În grădina bunicii au î.....bobocit trandafirii.
2. Î.....păratul avea trei fi.
3. Am învățat să î.....ot când aveam patru ani.
4. Cerul este î.....orat.
5. Problema a fost îndelungbătută.

V. Scrie pe hartă numele locuitorilor din orașele/județele indicate (la numărul singular).

VI. Notează 1-2 reguli de scriere corectă a unor cuvinte pe care le-ai întâlnit în exercițiile parcuse. Citește-le cu voce tare colegilor.

✓ Reține!

De exemplu: Verbul *a înnota* se scrie întotdeauna cu un singur *n*.

1.2. FONETICĂ

I. Citește cu atenție fiecare afirmație și încercuiește litera A, dacă o consideri adevărată, sau litera F, dacă o consideri falsă:

1. **A F** Litera *x* poate reda sunetele *cs* sau *gz* (*lexic, exercițiu*).
2. **A F** Același sunet poate fi transcris, uneori, în limba română prin litere diferite.
3. **A F** Nu se scrie *â* în interiorul cuvintelor.
4. **A F** Se scrie *î* la începutul și la sfârșitul cuvintelor (*a învăța, a coborî*), precum și atunci când este prima vocală a unui cuvânt derivat cu prefix (*a reînvia, neînțeles*).
5. **A F** Sunetele *i, v* și *c* pot fi transcrise prin literele: *i/y, v/w, c/k*, în funcție de originea cuvântului.

II. Ileana joacă des cu prietenii ei scrabble. Unele cuvinte folosite de ea nu sunt însă scrise corect. Ajut-o să câștige!

corn chilometru kilogram cultură kenyan

.....
virgulă weekend hobbi yankeu yoga

.....
exemplu exercițu ortodocs ortodocși fix

.....
pâine mîine neânțeles român a reâncepe

III. Încercuiște varianta în care este pus corect accentul.

- a. adică/adică
- b. aripă/aripă
- c. aduserăm/aduserăm
- d. butelie/butelie
- e. călugăriță/călugăriță
- f. doctoriță/doctoriță
- g. dușman/dușman

- h. fenomen/fenomen
- i. ianuarie/ianuarie
- j. miros/miros
- k. matur/matur
- l. prevedere/prevedere
- m. regizor/regizor
- n. sever/sever
- o. suntem/suntem
- p. unic/unic

IV. Alcătuiește enunțuri pentru a clarifica, prin intermediul accentului, sensul cuvintelor scrise la fel:

- a. acele/acele

.....

- b. copii/copii

.....

- c. haină/haină

.....

- d. era/era

.....

- e. imobil/imobil

.....

- f. însuși/însuși

.....

- g. mobilă/mobilă

.....

- h. notă/notă

.....

- i. veselă/veselă

.....

 V. Transcrie în tabel următoarele cuvinte, în funcție de felul în care se pronunță litera x (cs sau gz):

auxiliar, axă, examen, exact, excavator, excellent, exclamație, excursie, (a) executa, exemplu, exemplar, exercițiu, exigent, existență, exil, exotic, experiență, explicație, exprimare, extemporal, fix, lexic, linx, maxim, mixer, ortodox, pix, taxi, xerox, xilofon, Alexandru, Xenia

cs	gz

 VI. Alcătuiește enunțuri în care să folosești forma corectă a cuvintelor următoare:

– neîmpăcat/neâmpăcat

– a reînfința/a reânfința

– a reînvia/a reânvia

– a desnoda/a deznoda

– a se răzgândi/a se răsgândi

– a înnoda/a înodă

– înainte/înnainte

– înalt/înnalt

– ambulanță/anbulanță

– accident/accident

VII. Completează enunțurile cu forma corectă a cuvintelor din paranteze:

1. Oamenii de atrag tot mai des atenția asupra efectelor încălzirii globale. (ștință/știință)
2. E bine să te comporti în aşa fel încât să ai mereu împăcată. (conştință/conştiență)
3. Nu poți evolua cu adevărat dacă nu ai temeinice. (cu-noștințe/cunoștiințe)
4. Părinții mei au fost la timp despre întâlnirea la care sunt invitați să participe. (înștiințați/înștiințați)
5. Am realizat un proiect foarte interesant pe care îl voi prezenta la ora de (zoologie/zologie)
6. mi-ai spus ieri m-a impresionat profund. (Cea ce/Ceea ce)
7. Cele trei ale împăratului au fost răpite de zmei. (fice/fice)
8. În orașul meu sunt multe al căror elev mi-aș dori să ajung. (licee/liceie)
9. Părinții mei nu-mi permit să stau prea multe ore în fața televizorului, știu că acest lucru nu este sănătos. (fiindcă/findcă)
10. Nu cred că e o prea bună să plecăm acum într-o excursie la munte. (idee/ideie)

VIII. Notează, în caseta de mai jos, 1-2 reguli de scriere corectă a unor cuvinte pe care le-ai întâlnit în exercițiile parcuse. Citește-le cu voce tare colegilor.

✓ Reține!

De exemplu: La singular, *ortodox* se scrie întotdeauna cu *x*, nu cu *cs*.

2. SUBSTANTIVUL

2.1. SCRIEREA CU MAJUSCULĂ/MINUSCULĂ

I. a. Citește cu atenție următoarele enunțuri și încercuiește litera A, dacă afirmația este adevărată, respectiv litera F, dacă o consideri falsă:

1. A F Se scriu cu literă mare substantivele comune aflate în interiorul propozițiilor.
2. A F Se scriu cu literă mică substantivele care denumesc funcții și calități (*deputat, parlamentar, primar, prefect, prim-ministru, secretar de stat, rege, vodă*), zilele săptămânii, lunile anului, disciplinele de învățământ (*limba și literatura română, matematică, fizica etc.*).
3. A F Punctele cardinale se scriu cu literă mică, excepție făcând situațiile în care desemnează o regiune sau fac parte din nume de locuri (*est, vest, dar București-Nord*).
4. A F Se scriu cu majusculă numele sărbătorilor (*Anul Nou*), numele marilor epoci istorice (*Antichitatea*) și numele marilor evenimente istorice (*Primul Război Mondial, Unirea Principatelor*).
5. A F Se scriu doar cu inițială majusculă titlurile operelor literare și științifice (*Amintiri din copilărie, Gramatica limbii române*), numele unor medalii și premii, mărcile de produse (*Izvorul minunilor*).

b. Transcrie regulile de la pozițiile 2, 4 și 5 de mai sus, folosind alte exemple decât cele date.

II. Prea grăbit să tasteze, Matei nu a mai fost atent la scrierea cu manuscris. Subliniază tu substantivele scrise greșit. Transcrie-le apoi corect în casetele de sub text.

a. În fiecare an, la 24 iunie, creștinii sărbătoresc nașterea sfântului Ioan Botezătorul. Această sărbătoare este foarte veche la noi, la români, și se numește popular „sânzienele“.

Și fiindcă a fost binecuvântată chiar de sfânta vineri, florile sânzienei apară de rău.

(Dionis Popa, *Legendele florei. Sânzienele*)

b. Mi-au trecut prin față ochilor minții tot felul de aripi. Cele pe care le-am văzut acum câteva zile, mari, ca de înger, albe, purtate de o fată care făcea reclamă la produse cosmetice în magazinul *unirea* [...], aripile îngerului îmbrăcat în domn din filmul *Cerul Deasupra Berlinului*, aripile lungi și pievoie ale Contelui dracula dintr-un alt film, aripile fraților elizei, transformați în lebede, din povestea *Cele unsprezece lebede*.

(Simona Popescu, *Peștele-pasăre și alte povești cu aripi și lacrimi*)

III. Completează enunțurile cu forma corectă a substantivelor din paranteze:

1. La alegerile din acest an unchiul meu a candidat pentru funcția de (primar/Primar).
2. Părinții mei m-au felicitat pentru nota obținută la (matematică/Matematică).
3. Teatrul se află în partea de (vest/Vest) a orașului.
4. Peste o jumătate de oră vom ajunge în gara (Ploiești-vest/Ploiești-Vest).
5. Am citit (Punguța cu doi bani/Punguța Cu Doi Bani) când eram mic.

IV. Alcătuiește un dialog de 5-6 replici în care să integrezi denumirea unei discipline de învățământ și a unor epoci sau evenimente istorice. Schimbă apoi caietul cu un coleg și corectați-vă eventualele greșeli de ortografie.

V. Transcrie corect următoarele enunțuri:

1. Firma la care lucrează părinții mei are un nou Director.

2. De crăciun, de rusaliu și de 1 decembrie, nu lucrează nimeni.

3. Tatăl lui Andrei ocupă acum funcția de Secretar de Stat.

4. Am învățat la ora de Istorie despre antichitate și despre evul mediu.

5. Aș vrea să vizitez statele unite ale Americii.

6. 1 mai este ziua internațională a muncii.

7. Avem oră de Matematică în zilele de Luni, Marți, Miercuri și vineri.

8. Personajul meu preferat este cenușăreasa.

